

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 12 października 2014 roku M. O. wniósł o zasądzenie od pozwanego Powiatu (...) Zespołu nr (...) Szkół Ogólnokształcących (...) w O. kwoty 2.579,31 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu. Na uzasadnienie zgłoszonego żądania powód podał, że w dniu 12 października 2011 roku powziął wiadomość o naruszeniu przez pozwanego przysługujących mu praw autorskich do (...) Wydawnictwa (...) poprzez rozpowszechnianie jednego jej fragmentu w serwisie internetowym, (...), którego zgodnie z Krajowym Rejestrem Domen abonentem jest pozwany (...) Zespół Szkół.

M. O. wskazał, że w dniu 13 lutego 2006 roku zawarł z autorem (...) umowę licencyjną wyłączną, w myśl której uzyskał wyłączne uprawnienie do zezwalania osobom trzecim na rozpowszechnianie fragmentów map metodami poligraficznymi i elektronicznymi. Jej zakresem objęta została również mapa, którą bezprawnie rozpowszechniał pozwany. Umowa licencyjna została zawarta na okres 2 lat. Aneksami nr 1, 2, 3 i 4 umowa ta została odpowiednio przedłużona na kolejne okresy. Bezprawne rozpowszechnianie przez pozwanego na szkodę powoda fragmentów mapy obejmuje okres po zawarciu umowy licencyjnej wyłącznej pomiędzy powodem a Wydawnictwem (...) tj. w okresie po 13 lutego 2006r. Powód wskazał, że jego uprawnienie do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia praw autorskich w zakresie udzielonej licencji wynika z art. 67 ust. 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Wysokość dochodzonej przez powoda kwoty ustalona została stosownie do treści art. 79 ust. 1 pkt 3b ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Według cennika powoda obowiązującego od dnia 1 grudnia 2006 roku wynagrodzenie za korzystanie i rozpowszechnianie jednego fragmentu mapy przez okres nieprzekraczający roku w przypadku zamówienia jednego fragmentu wynosi 859,77 złotych. Trzykrotność stosownego wynagrodzenia wynosi, zatem 2.579,31 złotych. Pismem z dnia 12 października 2011 roku pozwany został wezwany do uregulowania stanu prawnego dotyczącego bezprawnego rozpowszechniania mapy. /pозew k. 3 – 4/

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia, wskazując, iż pismem z 25 kwietnia 2008r. powód poinformował pozwanego o naruszeniu jego praw majątkowych poprzez wykorzystanie fragmentu mapy w pracy J. W. (1). Z dalszej korespondencji można domniemywać, że cała strona pozwanego była szczegółowo sprawdzona przez powoda pod kątem naruszenia jego praw autorskich, a więc dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu już 25 kwietnia 2011r. Równocześnie pozwany przyznał, iż po otrzymaniu wezwania powoda z 12 października 2011r., strony z pracą dyplomową, w której wykorzystano fragmenty mapy, zostały bezzwłocznie usunięte. W piśmie z 29 grudnia 2014r. pozwany oświadczył, że nie kwestionuje wysokości wskazanej kwoty 857 zł za zawarcie jednej umowy z przedsiębiorstwem (...), nie zgadza się natomiast z trzykrotną wysokością naliczonej opłaty. /odpowiedź na pozew k. 24-25, pismo k. 51-52/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest przedsiębiorcą działającym na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej pod firmą (...) z siedzibą w Ł.. /wydruk z (...) k. 19/

(...) Zespół nr (...) Szkół Ogólnokształcących (...) w O. jest jednostką organizacyjną niemającą osobowości prawnej Powiatu (...). /informacja GUS k. 10/

W dniu 13 lutego 2006 r. powód zawarł z A. C., działającym pod firmą (...) z siedzibą w Ł., umowę licencyjną wyłączną Nr (...) na okres dwóch lat, w myśl której powód uzyskał wyłączną licencję na korzystanie z utworów w postaci cyfrowej mapy Polski oraz wszelkich programów komputerowych zawierających tę mapę lub też jej elementy, a w szczególności do 26 programów komputerowych: (...), na wyszczególnionych polach eksploatacji, w tym zezwolenia na wykorzystywanie praw zależnych przez udzielanie sublicencji osobom trzecim na utrwalenie i

zwielokrotnienie metodą poligraficzną i elektroniczną oraz rozpowszechnianie m.in. w sieci Internet rastrowych obrazów kartograficznych (map) stanowiących przedmiot umowy.

Umowa zawarta została na okres dwóch lat począwszy od daty jej zawarcia za wynagrodzeniem stanowiącym 50 % kwoty uzyskanej przez powoda z tytułu udzielenia sublicencji. /umowa k. 15/

Umowa była następnie czterokrotnie aneksowana na okresy dwuletnie, a w dniu 13 lutego 2014 roku – na okres dalszych 6 miesięcy. /aneksy k. 16-17/

Zgodnie z cennikiem powoda obowiązującym od 1 grudnia 2006 r., wykupienie sublicencji w zakresie jednego fragmentu mapy na najkrótszy okres - 1 roku wynosi 699 zł netto (859,77 zł brutto). /cennik licencyjny k. 18/

Pismem z 25 kwietnia 2008r. powód poinformował pozwanego, iż na jego stronie internetowej został bezprawnie utrwalony i rozpowszechniony fragment Mapy (...) Wydawnictwa (...), co, do której firma (...) posiada wyłączne prawo do udzielania zezwoleń na jej rozpowszechnianie i wezwał do uregulowania stanu prawnego. Kolejnymi pismami z 11 lipca 2008r., 22 września 2008r., 21 czerwca 2010r., 13 lipca 2010r. powód wzywał pozwanego do zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z mapy. /pisma k. 27-29/

W dniu 23 października 2009r. (...)złożył w Prokuraturze Rejonowej w O. zawiadomienie o przestępstwie wraz z wnioskiem o ściganie. Postanowieniem z 10 marca 2010r. Prokurator Rejonowy w O. odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie rozpowszechniania w dniu 25 kwietnia 2008r. w O. na stronie internetowej pozwanego, bez podania danych twórcy fragmentu cudzego utworu w postaci fragmentu (...), działając na szkodę Wydawnictwa (...) wobec stwierdzenia, że społeczna szkodliwość czynu jest znikoma. /zawiadomienie k. 1, postanowienie k. 73 zał. akt 2 Ds. 111/10/

W dniu 12 października 2011 roku Dyrektor Działu Kartografii (...) – M. S.powziął wiadomość, że na stronie internetowej znajdującej się w domenie (...). występuje fragment mapy, do której autorskie prawa majątkowe przysługują powodowi. M. S. porównał mapę z internetu z oryginalnym produktem firmy (...) i stwierdził, że mapa test tożsama. O tym fakcie poinformował Biuro (...). M. R. po otrzymaniu linku do strony, na której była rozpowszechniana mapa, weszła na tę stronę i zapisała ją, zrobiła kopię pulpitu i wydrukowała. /zeznania świadka M. S. – protokół rozprawy z 27.04.2015 r. – 00:14:47, 00:20:40, wydruki ze strony internetowej pozwanego k.13, 14, wydruk oryginalnej mapy k. 12, utrwalone pliki k. 47, zeznania świadka M. R. – protokół rozprawy z 04.11.2015 r. – 00:03:59, zapis na płycie k. 118/

Fragmenty mapy, do której autorskie prawa majątkowe przysługują powodowi zostały zamieszczone w pracach dyplomowych uczniów. Zgodę na umieszczenie tych prac na stronie pozwanego wydał Dyrektor Szkoły. /zeznania świadka J. W. (2) – protokół rozprawy z 29.10.2015 r. – 00:04:00, 00:08:51, transkrypcja k. 165, 166/

Podobna sytuacja miała miejsce w 2008r., lecz dotyczyła rozpowszechniania innego fragmentu mapy. /zeznania świadka M. R. – protokół rozprawy z 04.11.2015 r. – 00:03:59/

Wówczas, po otrzymaniu pisma od powoda, ze strony internetowej została zdjęta praca ucznia zawierająca fragmenty skopiowanej bez licencji mapy. /zeznania J. S. - protokół rozprawy z 29.10.2015 r. – 00:19:05, 00:21:00 transkrypcja k. 169,170/

Pismem z dnia 12 października 2011r. powód wezwał pozwanego do uregulowania stanu prawnego dotyczącego rozpowszechniania fragmentu mapy w terminie 7 dni. /pismo k. 8, zeznania świadka J. W. (2) – protokół rozprawy z 29.10.2015 r. – 00:04:00, transkrypcja k. 165/

Po otrzymaniu przez pozwanego pisma z 12 października 2011r., prace dyplomowe uczniów zawierające przedmiotowe fragmenty mapy jak również wszelkie inne zostały usunięte ze strony internetowej pozwanego. /zeznania świadka J.

W. (2) – protokół rozprawy z 29.10.2015 r. – 00:06:56, 00:13:24, transkrypcja k. 165v, 168, zeznania J. S. - protokół rozprawy z 29.10.2015 r. – 00:19:05, 00:21:00 transkrypcja k. 169,170/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

(...) Zespół nr (...) Szkół Ogólnokształcących (...) w O. jest jednostką organizacyjną niemającą osobowości prawnej Powiatu (...), a zatem to Powiat ponosi odpowiedzialność za zobowiązania w/w jednostki.

Z uwagi na zarzut pozwanego w pierwszej kolejności rozważenia wymagała kwestia przedawnienia roszczenia. Zgodnie z art. 442 (1) § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Sąd ustalił, że powód dwukrotnie uzyskał wiadomość, że na stronie internetowej pozwanego występują fragmenty mapy, do której autorskie prawa majątkowe przysługują powodowi. Pierwszy raz w 2008r., drugi raz 12 października 2011r., przy czym oba zdarzenia dotyczyły dwóch różnych fragmentów mapy, co oznacza, iż termin przedawnienia dla tych dwu zdarzeń biegnie odrębnie. Pozew w niniejszej sprawie został natomiast skutecznie wniesiony w dniu 12 października 2014r. A zatem brak jest podstaw do uwzględnienia podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia powoda.

W ocenie Sądu nie budzi wątpliwości legitymacja procesowa czynna powoda. Sąd ustalił, że powód posiada licencję, na podstawie, której uzyskał wyłączne uprawnienie do zezwalania osobom trzecim na rozpowszechnianie map wydawnictwa (...) w sieciach teleinformatycznych (w tym w sieci Internet oraz sieciach o zbliżonej strukturze i sposobie funkcjonowania). Licencja była odpowiednio przedłużana na kolejne okresy i obejmuje okres objęty sporem. Zakresem umowy objęta została m.in. (...). Okoliczność ta nie była sporna, podobnie jak i to, że mapa stanowi opracowanie autorskie, utwór w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 roku (Dz.U. Nr 90, poz. 631) i podlega ochronie autorsko - prawnej przewidzianej w cytowanej ustawie. Zgodnie z art. 1 ust. 1 i 2 pkt 1 w/w ustawy przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiegokolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór). W szczególności przedmiotem prawa autorskiego są utwory kartograficzne wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi, posiadające cechy oryginalności i indywidualności. Nie jest możliwe, aby inna osoba nie widząc przedmiotowej mapy, samodzielnie wykonywała mapę identyczną, w taki sam sposób prezentującą nie tylko położenie obiektów, drogi dojazdowe czy też ulice, ale i identycznie dobrane obiekty, czy też nazwy poszczególnych obiektów umieszczone w tych samych miejscach i z takim samym układem grafiki mapy. Każda mapa odzwierciedla istniejący w rzeczywistości układ miast czy ulic, jednakże każdy twórca mapy zawiera w niej samodzielnie dobrane elementy oraz w indywidualny sposób prezentuje rzeczywisty układ tychże miast, czy ulic (tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 15 grudnia 2009 r., sygn. akt I ACa 224/10).

Jak wskazuje się w literaturze, ochronie autorsko - prawnej podlega również dowolnie krótki fragment utworu z zastrzeżeniem spełnienia przez niego cechy twórczości (tak J. Barta w Komentarzu do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Warszawa 1995, Dom Wydawniczy ABC, s.52). Przedmiotowy fragment mapy niewątpliwie zawiera elementy twórcze występujące w utworze, jako całości, ponieważ fragment mapy zachowuje w sposób niezmienny wszystkie elementy treści i formy graficznej występujące na całej mapie. Jedyna różnica polega na mniejszej ich ilości.

Bezspornym jest także, że na mocy umowy licencyjnej z dnia 13 lutego 2006 roku powód uzyskał wyłączne uprawnienie do zezwalania osobom trzecim na rozpowszechnianie map wydawnictwa (...) w sieciach teleinformatycznych (w tym w sieci Internet oraz sieciach o zbliżonej strukturze i sposobie funkcjonowania).

Zgodnie z art. 67 ust. 4 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, o ile umowa nie stanowi inaczej, uprawniony z licencji wyłącznej ma prawo dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia praw autorskich w zakresie udzielonej licencji. Umowa licencyjna wyłączna zawarta pomiędzy powodem, a autorem mapy takiego wyłączenia nie doznaje, a więc z mocy w/w przepisu powód jest legitymowany czynnie do dochodzenia roszczeń objętych pozwem. Strona pozwana nie kwestionowała praw powoda do spornego fragmentu mapy ani faktu zamieszczenia go na stronie internetowej Szkoły, a zatem faktu rozpowszechniania mapy. Rozpowszechniając na stronie fragment mapy, do której licencja wyłączna od 2006 roku przysługuje M. O., bez zgody i wiedzy powoda, nie posiadając uprawnienia do rozpowszechniania mapy, pozwany naruszył autorskie prawa majątkowe, co stanowi czyn niedozwolony. Podnoszona przez pozwanego okoliczność, iż przedmiotowy fragment mapy znalazł się w pracach uczniów, które nie podlegały jakimkolwiek poprawkom nie ma znaczenia dla ustalenia odpowiedzialności pozwanego, albowiem pozwany dopuścił się rozpowszechniania mapy i za to ponosi odpowiedzialność, niezależnie od tego jaki podmiot odpowiada za naruszenie innych pól eksploatacji /utrwalenie/.

W ocenie Sądu naruszenie dokonane przez pozwanego było zawinione. W pojęciu „rozpowszechnianie” kryje się, bowiem już intencja sprawcy, którą jest uczynienie utworu powszechnie znanym i w tym celu udostępnienie go innym osobom np. przez Internet. Przy czym nie można nieumyślnie „rozpowszechniać”. Pozwany, jako osoba mająca dostęp do strony, na której opublikowana była sporna mapa (gdyż redakcją zajmował się nauczyciel informatyki) miał wpływ na treść zamieszczonych na niej publikacji. Był, zatem zobowiązany do sprawdzenia czy publikowane na niej treści nie naruszają praw autorskich twórców.

Naruszenie zawinione w rozumieniu stosowanego przepisu art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, to naruszenie popełnione zarówno z winy umyślnej, jak i nieumyślnej. Analiza materiału dowodowego nie budzi wątpliwości, że pozwany naruszył autorskie prawa majątkowe powoda w sposób zawiniony. Do stwierdzenia niedbalstwa (winy nieumyślnej) wystarczy, że sprawca przewidywał możliwość wystąpienia szkodliwego skutku, lecz bezpodstawnie przypuszczał, że go uniknie albo że skutku takiego nie przewidział, chociaż mógł i powinien był przewidzieć. Bezsprzeczne jest, że już w 2008r. doszło do naruszenia praw autorskich powoda. Wówczas, po otrzymaniu pisma od powoda, ze strony internetowej została zdjęta praca ucznia zawierająca fragmenty skopiowanej bez licencji mapy. Mimo to sytuacja się powtórzyła – pozwany umieścił na stronie trzy prace zawierające fragmenty mapy, co niewątpliwie świadczy o niedbalstwie.

Dodatkowo należy podnieść, iż mapa, która została bezprawnie rozpowszechniona przez pozwanego stanowi element programu komputerowego, do którego licencję wyłączną posiada powód. Podlega ona, zatem kumulatywnej ochronie autorsko – prawnej, nie tylko, jako utwór kartograficzny, ale również jako element programu komputerowego.

Wyrokiem z 23 czerwca 2015 r., opublikowanym w Dzienniku Ustaw RP z 1 lipca 2015 r. poz. 932, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej - w przypadku, gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny nie wypowiedział się co do ewentualnego terminu utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu.

Konsekwencją tego orzeczenia jest, więc uznanie, że art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b u.p.a. uprawnia osobę, której autorskie prawa majątkowe zostały naruszone do żądania naprawienia wynikłej z tego szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, niezależnie od tego, czy naruszającemu można przypisać winę.

Fakt poniesienia przez powoda szkody nie ulega wątpliwości. Jej wysokość, wobec braku jakichkolwiek wskazań w ustawie, należy określić na poziomie dwukrotności opłaty licencyjnej za używanie jednego fragmentu mapy w czasie

do 1 roku, która wynosi 699 złotych netto, a więc 859,77 złotych brutto. Zatem należało zasądzić na rzecz powoda, dwukrotność tej wartości, tj. 1719,54 zł, a w pozostałym zakresie powództwo oddalić.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Przy ustalaniu daty początkowej ich naliczenia Sąd uwzględnił datę doręczenia pozwanemu odpisu pozwu – 28 października 2014r. Pozwany pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia od dnia 29 października 2014r. i od tej też daty Sąd zasądził odsetki, zgodnie z żądaniem pozwu.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 100 k.p.c. Powód wygrał sprawę w 66,66%. Poniósł koszty opłaty od pozwu w kwocie 129 zł, koszt wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 600 zł, czyli łącznie 729 zł. Pozwany natomiast poniósł tylko koszt wynagrodzenia pełnomocnika w kwocie 600 zł. W związku z tym Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 285,91 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (tj. $33,34\%$ z kwoty 1329 = 443,09; $729 - 443,09 = 285,91$).